

Representantforslag 172 S

(2010–2011)

fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Sylvi Graham, Sonja Irene Sjøli og Svein Harberg

Dokument 8:172 S (2010–2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Sylvi Graham, Sonja Irene Sjøli og Svein Harberg om en bedre barnehage med mer mangfold og kvalitet

Til Stortinget

Bakgrunn

Barnehagen utgjør en viktig del av oppveksten for barn i Norge. Fremtidens barnehage må bevare og videreutvikle det beste av vår barnehagetradisjon, der barn får lov til å være barn. Målet er at barnet skal være i fokus samtidig som at barndommen og barnehagene gir en læring og forberedelse til det som kommer senere i livet. Forslagsstillerne er opptatt av at arbeidet med å heve kvaliteten i barnehagene ikke må gå på bekostning av de ansattes tid sammen med barna.

Norge får mye oppmerksomhet for sin barnehagesatsing og den omfattende utbyggingen innenfor barnehagesektoren de siste årene. Mange hevder at Norge ligger langt fremme i europeisk sammenheng når det gjelder innovasjon i barnehagesektoren. Forslagsstillerne er opptatt av å sikre en fortsatt innovativ barnehagesektor og ønsker systemer som legger til rette for en utvikling som sikrer bedre kvalitet for alle barnehagebarn. Forslagsstillerne mener at arbeidet med innholdet i barnehagene har stagnert i prosessen med å oppnå full barnehagedekning. Økningen av antallet førskolelærere på dispensasjon, samt utfordringer med rekruttering til og kvaliteten på førskolelærerutdanningen, understreker dette. Det går rundt 270 000 barn i barnehage, og om lag 97 prosent av alle barn har gått i barnehage før de begynner på skolen. Det arbeider om lag 85 000 personer i barne-

hagene, og sektoren omsetter for i underkant av 40 mrd. kroner årlig.

Et mangfold av barnehager

Alle barn er forskjellige, og det finnes ikke noen fasit på arbeidet med kvalitet og utvikling i barnehagen. Dagens mangfold av barnehager og barnehage-tilbud viser dette i praksis. Dette mangfoldet må sikres gjennom de føringene som legges nasjonalt for barnehagesektoren. I dag står barnehagene fritt til å velge hvordan de vil organisere hverdagen og det pedagogiske opplegget. Forslagsstillerne er opptatt av å bevare mangfoldet i barnehagesektoren fremover ved å sikre god utvikling og forutsigbare rammer for både de private og offentlige barnehagene. I dag er om lag halvparten av alle barnehager privat drevet, og nesten halvparten av alle barn i barnehage går i en privat barnehage. For forlagsstillerne er det et viktig hovedprinsipp at kommunale og private barnehager skal behandles likt. Likebehandlingsprinsippet for barnehagene er vedtatt av et samlet storting. Forslagsstillerne er bekymret for de mange uklarhetene forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager har skapt for de private barnehagene. Barnehagene må sikres like vilkår. Forskriften må gjennomgås, og de manglene som kommer frem etter hvert som forskriften tas i bruk, må endres.

Barnehage – også for dem med lavest inntekt

Innføringen av maksprisordningen i januar 2003 har ført til at de foreldrene som tidligere betalte laveste sats, har fått en økning i foreldrebetalingen, mens de med høyest inntekt har fått en nedjustering på over 30 prosent i sine barnehageutgifter. Forslagsstillerne mener at maksprisordningen slik den praktiseres i dag, ikke bidrar til sosial utjevning. Alle for-

eldrene som ønsker og trenger et barnehage tilbud for sine barn, skal gis mulighet til å få det. Inntektsgradert foreldrebetaling bidrar til at familier med lavest inntektsnivå igjen kan nyte godt av et barnehage tilbud til en lavere pris.

Kompetente og kunnskapsrike ansatte

Gode barnehager består av flinke og kompetente ansatte som gjennom sine ferdigheter møter og forstår barn, i alle ulike situasjoner, gjennom hele dagen. De ansattes kunnskap og kompetanse er de viktigste faktorene for barnehagens kvalitet og innhold. Arbeidet med rekruttering av pedagogisk personale i barnehagene står stille. I forslag til statsbudsjettet for 2011 blir det presentert tall for 2009 som viser at det er blitt færre ansatte og styrere med pedagogisk utdanning i barnehagene fra 2008 til 2009. Forslagsstillerne er bekymret for at arbeidet med å bedre pedagogttheten i barnehagene går for sakte og etterlyser flere tiltak for kompetanseheving i barnehagene.

Kontinuerlig kompetanseutvikling er viktig for å skape gode barnehager, og for å utvikle barnehagene i tråd med samfunnets krav, foreldrenes forventninger og lov og rammeplan. Forslagsstillerne vil styrke arbeidet med etter- og videreutdanningen av de som arbeider i barnehagene. Det er viktig at alle ansatte får ta del i kompetansehevingsarbeidet, slik at også de ufaglærte assistentene kan få økt sin kompetanse. Assistentene utgjør halvparten av de ansatte i barnehagene. De har stor betydning for hverdagen til barnehagebarna med hensyn til læring og omsorg. Forslagsstillerne foreslår at regjeringen skal ta initiativ til en tilsvarende strategi for barnehagesektoren som «Kompetanse for kvalitet – Strategi for videreutdanning av lærere» er for skoleverket. Strategien «Kompetanse for kvalitet» har som mål å styrke den faglige og pedagogiske kompetansen hos lærere. Den er underskrevet av Kunnskapsdepartementet, KS, arbeidstakerorganisasjonene og Nasjonalt råd for lærerutdanning og skal gi lærere gode vilkår for å ta videreutdanning i nasjonalt prioriterte fag ved universiteter og høyskoler der studieplassene er frikjøpt.

Forslagsstillerne ønsker å bedre pedagogttheten i barnehagene gjennom å lage en egen «gjenrekrutteringsstrategi» for førskolelærere i barnehagene. Det arbeider i dag mange førskolelærere utenfor barnehage- og utdanningssektoren. For å bedre den pedagogiske bemanningen er det vesentlig at denne gruppen finner det attraktivt å komme tilbake til barnehagene.

Barnehageportal med kvalitetsinformasjon

I en situasjon hvor man har tilnærmet full barnehagedekning, er tilgjengelig informasjon om barnehagene viktig. Det bør etableres en nettportal som gir foreldre mulighet til å få grundig og sammenlignbar informasjon om innholdet og kvaliteten på tilbudet i de ulike barnehagene. Foreldrene kan, gjennom å be-

nytte seg av en slik portal, velge hvilken barnehage som passer best for deres barn. Pedagogisk innhold, fokusområder, brukerundersøkelser, uteområder, plassering og kosthold er elementer ved barnehage tilbudet som foreldre og andre bør ha lett tilgjengelig informasjon om. En slik nettportal bør inneholde en oversikt over de enkelte barnehagene, samt resultat av brukerundersøkelser, ansatteundersøkelser og andre kvalitetsindikatorer som er felles for barnehagene. Informasjon om kosthold, aktiviteter, årsplan, bygningsmasse og barnehagens fleksibilitet når det gjelder åpningstider, bør kunne være informasjon som er nyttig for foreldrene å kjenne til ved valg av barnehage og være tilgjengelig i en slik nettportal. Denne informasjonen er på mange områder tilgjengelig i dag, men forslagsstillerne ønsker å få denne informasjonen samlet for å få en god og sammenlignbar oversikt over barnehagene. I utformingen av en slik nettportal er det viktig at dette ikke skaper merarbeid for barnehagene, og at man finner ubyråkratiske og lønnsomme ordninger.

Nasjonale sammenlignbare kvalitetsindikatorer

Regjeringen har tidligere varslet etablering av et nasjonalt system for å følge med på kvaliteten i barnehagesektoren (St.meld. nr. 41 (2008–2009)). Et slikt system er fremdeles ikke på plass. I dag er det vanskelig å sammenligne ulike barnehager både i og mellom kommunene, fordi det ikke eksisterer noen felles, sammenlignbare kvalitetsindikatorer for sektoren. I utformingen av slike indikatorer er det viktig at rapporteringen ikke tar ytterligere ressurser fra barnehageansattes tid med barna. Forslagsstillerne vil ha fortgang i arbeidet med slike kvalitetsindikatorer for å få på plass et nasjonalt sammenlignbart system for å vurdere kvalitet i barnehagene.

Innovasjon i barnehagehverdagen

God kvalitet på barnehage tilbudet handler om det pedagogiske innholdet i barnehagen, men også om å sikre god drift og gode interne rutiner for barna, foreldrene og de ansatte. Frigjøring av tid fra administrasjon og organisering vil gi de ansatte mer tid sammen med barna og en bedre barnehagehverdag. Forslagsstillerne er opptatt av å stimulere barnehagene til å ta i bruk nye virkemidler for å gi barnehagebarn en bedre hverdag, flere fornøyde foreldre og en enklere hverdag for de ansatte. Innovasjon i barnehagen handler både om nyvinninger i det pedagogiske opplegget og i selve organiseringen av driften. Formålet med all utvikling er bedre kvalitet på selve barnehage tilbudet til barna og muligheter for å drive smartere for å frigjøre ressurser slik at de ansatte får mer tid sammen med barna. Økt bruk av for eksempel ulike IKT-verktøy kan bidra til å forenkle driften samt bedre informasjonsflyten og dokumentasjon mellom de ansatte og til foreldrene. Dette kan bidra

til å bedre kvaliteten på tjenestene, og til å redusere kostnader i barnehagens drift gjennom effektivisering. Andre områder kan være forhold knyttet til kosthold, fysisk aktivitet, pedagogisk opplegg med mer. Forslagsstillerne viser til forslag fra Høyre i Representantforslag 8:112 S (2010–2011) om styrket kontakt med hjemmet og mer tid til barna gjennom bruk av digitale hjelpemidler i barnehagen og igangsetting av et forsøksprosjekt med utprøving av digitale hjelpemiddel i barnehagen. Forslagsstillerne mener at det kun er fantasien som setter begrensninger på å finne smarte løsninger som bedrer kvaliteten og innholdet i barnehagene. Det er i dag et stort mangfold i barnehagene. For å stimulere barnehagesektoren og andre til mer innovasjon i barnehagene mener forlagsstillerne det bør opprettes en egen innovasjonspris for barnehagesektoren.

Et fleksibelt og tilgjengelig barnehagetilbud

Barnehagen muliggjør kombinasjonen av arbeid og familieliv. Barnehagen er i tillegg en viktig arena for barn til å møte og bli kjent med andre barn og voksne, utvikle nysgjerrighet og skapertrang, lærelyst og tro på egne evner og muligheter. Det er i dag tilnærmet full barnehagedekning etter regjeringens definisjon, hvor barn som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, er sikret plass. Dette er en utfordring for foreldre og barn født etter 1. september da de risikerer å ikke få barnehageplass når permisjonstiden er over. Forslagsstillerne mener det er viktig å vurdere mer fleksible løsninger for barnehageopptak, uavhengig av når barnet er født på året.

Barns oppholdstid i barnehagen, og hvordan barnehagene organiserer sine åpningstider, må fortsatt være opp til den enkelte barnehage sammen med foreldrene. Forslagsstillerne har tillit til at foreldrene selv vet hva som er best for deres barn, og at familien er i stand til å ta de riktige valg om når og hvor lenge barna skal være i barnehagen. Forslagsstillerne vil advare mot å innføre stemplingsur i barnehagene, og med dette ytterligere forsterke styringen av barnehagene og familiene.

Mer uavhengig forskning

Det er behov for mer uavhengig forskning på effekter av ulike omsorgsformer for de aller minste barna. Formålet må være å avdekke fordeler og ulemper ved opphold i barnehage i forhold til annen omsorg for barn. Norge har gjennomført en historisk satsing på barnehageutbygging uten at konsekvensene dette har eller kan ha for barna, er dokumentert.

Forslagsstillerne viser til tidligere forslag fra Høyre i Innst. 14 S (2010–2011) om å styrke forskningen på barnehagesektoren, og er tilfreds med at

regjeringen nå følger opp og trapper opp forskningsinnsatsen på barnehagefeltet.

Tidlig innsats må styrkes

Siden kommunene fra 1. januar 2011 overtok det totale ansvaret for barnehagesektoren, pålegger det kommunene et særlig stort ansvar for å fange opp barn som trenger ekstra oppfølging, alt fra dårlig språkutvikling til å avdekke omsorgssvikt. Det er behov for å øke kompetansen hos alle som arbeider med barn hva angår å avdekke ulike problemer og håndtere barn med ulike utfordringer. For å sikre barnas beste er det behov for å styrke samarbeidet mellom ulike etater i kommunen, både når det gjelder kunnskapsutveksling, rådgiving og igangsetting av tiltak. Dette krever mer av barnehageledelsen i kommunen og i barnehagene. Når det gjelder språkkartlegging, etterlyser forlagsstillerne et nytt og egnet kartleggingsverktøy for å kartlegge barns språkutvikling, som regjeringen tok til orde for i St.meld. nr. 41 (2008–2009) om kvalitet i barnehagen. Språkkartlegging bør foregå både på helsestasjon ved fireårskontrull for de barn som ikke går i barnehage, og i barnehagene, for å sikre at alle barn blir kartlagt og gitt god oppfølging. Forslagsstillerne understreker viktigheten av at kommunene særskilt følger opp de barna som verken går i barnehage eller møter opp på fireårskontrollen ved helsestasjonen.

Forslagsstillerne mener at selv om organiseringen av den forebyggende innsatsen er et kommunalt ansvar, påligger det staten å legge til rette for at dette følges opp på en god måte. Forslagsstillerne mener at barnehagens rolle i det forebyggende arbeidet i kommunen med fordel kan styrkes, og ønsker å styrke fagområdet barnehageledelse, både i kommunen og i barnehagene. Forslagsstillerne er bekymret over de mangler ved førskolelærerutdanningen som NOKUT har påpekt (Prop. 1 S (2010–2011)). En førskolelærer er en leder for de barna og eventuelt andre ansatte de har ansvar for. Forslagsstillerne mener at ledelsesfokus i førskolelærerutdanningen bør styrkes. I arbeidet med å utvikle fremtidens førskolelærerutdanning bør det utredes hvordan ledelse kan bli en mer integrert del av utdanningen. Forslagsstillerne ber regjeringen vurdere å opprette en egen mastergrad med fokus på ledelse i barnehagen.

Forslagsstillerne er bekymret for at arbeidet med å styrke kvalitetsarbeidet i barnehagene og de tiltakene som er fremmet i blant annet St.meld. nr. 41 (2008–2009) om kvalitet i barnehagen, går for sakte. Et samlet storting har sluttet opp om mange tiltak som må iverksettes for at de systemer barnehagesektorene er avhengige av for å bedre kvaliteten, kommer på plass. Kunnskapsministeren sier selv at: «vi må tenke stort om de små», forlagsstillerne tar statsråden på alvor og fremmer derfor følgende forslag.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber regjeringen gjøre nødvendige endringer i forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager for å sikre at likebehandlingsprinsippet følges.

II

Stortinget ber regjeringen sikre at barnefamiliene med dårligst betalingsevne får ordninger med inntektsgradert betaling.

III

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til gjenrekrutteringsstrategi for å få flere av førskolelærere som nå arbeider utenfor barnehage- og utdanningssektoren, tilbake i barnehagen.

IV

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en tilsvarende strategi som «Kompetanse for kvalitet» er for skoleverket, for dem som jobber i barnehagesektoren.

V

Stortinget ber regjeringen lage en nettportal for barnehagesektoren hvor informasjon om barnehage-

ne og kvaliteten på barnehagene gjøres lett tilgjengelig for foreldrene.

VI

Stortinget ber regjeringen få på plass objektive og sammenlignbare kvalitetsindikatorer for barnehagesektoren for å kunne lage nasjonale systemer for kvalitetsmåling.

VII

Stortinget ber regjeringen opprette en egen innovasjonspris for barnehagene for å stimulere til mer innovasjon og nyskaping i barnehagesektoren.

VIII

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om et mer fleksibelt barnehageopptak uavhengig av når på året barnet er født.

IX

Stortinget ber regjeringen få på plass egnet kartleggingsverktøy for språkkartlegging av barn og sikre at alle fireåringer blir kartlagt ved fireårsalder, enten i barnehagen eller på helsestasjonen.

X

Stortinget ber regjeringen prioritere ledelse som fag i arbeidet med den fremtidige førskolelærerutdanningen og vurdere muligheten for å opprette en egen mastergrad med fokus på ledelse i barnehagen.

17. juni 2011